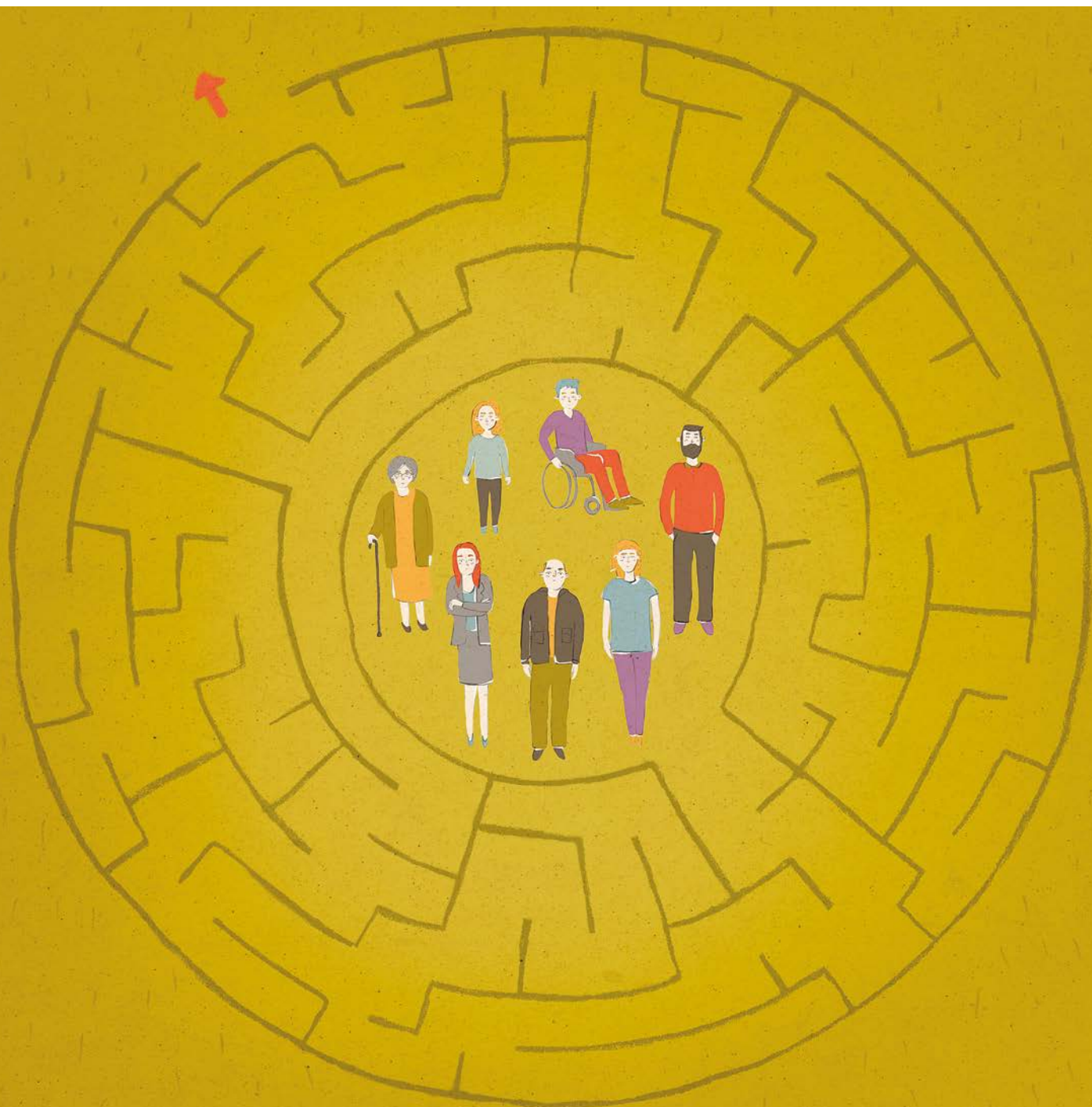

Gdyńska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

2030

**UCHWAŁA NR XXXIII/827/17
RADY MIASTA GDYNI**

z dnia 28 czerwca 2017 r.

w sprawie: przyjęcia do realizacji Gdynskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6, art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2016 r., poz. 446, zm. poz. 1579 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i 935.) i art. 16b, pkt 1 i 2, art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2016 r., poz. 930 z późn. zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gdynską Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gdyni.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Gdyni

Joanna Zielińska

¹⁾ Zm. z 2015 r. poz. 1310, 1359 i 1616 oraz z 2016 r. poz. 753, 1583, 1948 i 2174.

Spis treści

4

Wprowadzenie

6

01 Diagnoza
- obszary problemowe
i zasoby w Gdyni

7

01.1 Demografia

10

01.2 Kondycja
rodziny

14

01.3 Niepełnospraw-
ność

16

01.4 Bezdomność

20

01.5 Rynek pracy

22

01.6 Uzależnienia

26

01.7 Przemoc
w rodzinie

30

02 Analiza SWOT

38

03 Priorytety, cele,
wskaźniki

46

04 Wdrożenie
Strategii, jej
monitoring
i ewaluacja

48

05 Metodyka pracy
nad Strategią
Rozwiązywania Pro-
blemów Społecznych
oraz proces konsulta-
cji społecznych

Wprowadzenie

Gdyńska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to przedstawiona w formie dokumentu koncepcja działań, zmierzających do utworzenia trwałego systemu rozpoznawania i profilaktyki zagrożeń społecznych w mieście oraz budowy systemu skutecznej interwencji w obliczu bezpośrednich zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania (dobrostanu) mieszkańców Gdyni.

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16 b oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którymi gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Niniejszy dokument wpisuje się w priorytety i cele *Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020* oraz w *Strategię Rozwoju Gdyni 2030*. Taka konstrukcja gwarantuje, iż cele zapisane w Gdyniskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych znajdują się w głównym nurcie działań podejmowanych przez samorząd miasta i województwa.

Założenia przyjęte w toku prac nad Gdyniską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- 01/** Proces realizacji Strategii musi respektować prawo do godnego życia oraz równego dostępu każdego mieszkańca Gdyni do wsparcia i usług oferowanych przez miasto.
- 02/** Skuteczność zaplanowanych działań w Strategii uzależniona jest od stopnia współodpowiedzialności i współdziałania mieszkańców miasta jako uczestników życia społecznego.
- 03/** Praca nad tworzeniem Strategii ma mieć charakter otwarty dla wszelkich podmiotów zaangażowanych w problematykę społeczną.
- 04/** Strategia ukierunkowana jest na wprowadzanie optymalnych sposobów systematycznego reagowania, których celem jest zapobieganie negatywnym zjawiskom lub jeśli nastąpią - minimalizowanie ich skutków w gdyniskiej społeczności.
- 05/** Planowanie strategiczne powinno ujmować pełen zakres oddziaływania, tj. diagnozę, profilaktykę, rozwiązywanie problemów narastających w czasie oraz działania ratunkowe / interwencyjne.
- 06/** Sposób wdrożenia Strategii powinien modelować pojawiające się inicjatywy tak, aby były zorientowane na osiągnięcie konkretnych, wymiernych rezultatów.
- 07/** Strategia zawiera w sobie założenie ustawicznego doskonalenia pod kątem zawartych w niej zapisów i stopnia jej uspołecznienia. Powinna być dokumentem elastycznym, żywym, adekwatnie odpowiadającym na rzeczywistość problemów społeczności lokalnych.

01

Diagnoza – obszary problemowe i zasoby w Gdyni

W części diagnostycznej Strategii zostały omówione najważniejsze problemy społeczne miasta Gdyni oraz zasoby pozwalające radzić sobie z tymi problemami.

Problemy społeczne rozumiane są jako powtarzające się, masowe zjawiska uznawane przez daną społeczność za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie mieszkańców i może przyczynić się do dezorganizacji życia społecznego. Jako zasoby umożliwiające radzenie sobie z problemami społecznymi określa się wszelkiego rodzaju inicjatywy oraz podmioty, które działają w obszarze polityki społecznej, a także infrastrukturę niezbędną do przeprowadzenia działań.

Przeglądu sytuacji w mieście dokonano w odniesieniu do następujących problematyk: ograniczeń w uczestnictwie osób starszych w życiu społecznym oraz ich zależności w życiu codziennym od innych osób, deficytów w funkcjonowaniu rodzin i sprawowaniu opieki nad dzieckiem, ograniczeń w uczestnictwie osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, bezdomności i zagrożenia bezdomnością, zatrudnialności i utrzymania pracy, uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Diagnoza została sporządzona na podstawie danych zawartych w dokumentach już istniejących, tj. raportach i sprawozdaniach z działalności instytucji i urzędów takich jak: Główny Urząd Statystyczny, Urząd Miasta Gdyni, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), Centrum Aktywności Seniora, Laboratorium Innowacji Społecznych, a także na podstawie wyników gdyńskich badań socjologicznych.

01.1. DEMOGRAFIA

Tendencją w skali całego kraju jest spowolnienie rozwoju demograficznego oraz znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców. Trwający proces starzenia się ludności będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się trwania życia, jest pogłębiany niskim poziomem dzietności (por. 2010 rok – 1,4 VS. 2014 rok – 1,3).

Zjawisko to dotyczy również mieszkańców Gdyni.

*Problem starzenia się mieszkańców
nasili się na przestrzeni
najbliższych 35 lat,
zwiększając o ponad*

104%

*liczbę ludności w wieku
powyżej 80 lat.*

Zauważa się zróżnicowanie struktury wieku mieszkańców pomiędzy poszczególnymi dzielnicami Gdyni. Zjawisko *starości demograficznej* jest najbardziej zaawansowane w dwóch dzielnicach: Śródmieście i Kamienna Góra, gdzie udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców przekroczył 32%, zaś odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest najniższy w mieście i wyniósł 12–12,5%. Znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym spowodowany jest wkraczaniem w wiek emerytalny osób reprezentujących pierwszy, powojenny wyż demograficzny.

Długość życia nie przekłada się w prosty sposób na pogarszanie się kondycji zdrowotnej osób starszych. Powodem takiego stanu są możliwości zapewnienia opieki medycznej oraz wyższa świadomość w prowadzeniu zdrowego trybu życia. Ponad 10 tys. seniorów korzysta z miejskiej oferty organizowanej przez Centrum Aktywności Seniora, Gdyńskie Centrum Sportu czy jednostki kultury. Wychodząc naprzeciw potrzebom seniorów, Gdynia stale dostosowuje przestrzeń miejską i włącza ich w procesy partycypacyjne. Jednak zjawiskiem, z którym należy się liczyć, jest wzrost liczby seniorów niepełnosprawnych i potrzebujących opieki. Coraz więcej ludzi osiąga tzw. wiek sędziwy (powyżej 80 lat), w którym wzrasta ryzyko nagłego pogorszenia stanu zdrowia i obniżenia ogólnej sprawności fizycznej, skutkujących znacznym ograniczeniem dostępu do usług i świadczeń oraz uczestnictwa w życiu społecznym. Powoduje to konieczność organizowania funkcji opiekuńczej nad osobą starszą przez system zabezpieczenia społecznego. Obserwowany jest znaczący wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne, a także wzrost wydatków na zapewnienie pobytu w domach pomocy społecznej.

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do wsparcia gdyńskich seniorów, zostały określone w *Gdyńskim Programie Senioralnym na lata 2015–2020* przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni 29 października 2014 roku.

Gdyńskie zasoby wspierające seniorów koncentrują się wokół trzech wymiarów:

- 01/** wzmacniające aktywność seniorów, których kondycja umożliwia samodzielne funkcjonowanie w środowisku;
- 02/** wspierające osoby starsze z obniżoną sprawnością, w codziennym życiu;
- 03/** zapewniające całodobową opiekę seniorom niezdolnym do samodzielnego zamieszkiwania we własnym środowisku.

Zasoby wzmacniające aktywność seniorów, których kondycja umożliwia samodzielne funkcjonowanie:

- **Centrum Aktywności Seniora (CAS)** – pierwsza w Polsce jednostka budżetowa, utworzona przez miasto i koordynująca od 2005 r. zadania na rzecz aktywności seniorów, współpracujące z licznymi partnerami (104 w 2016 roku), w większości organizacjami pozarządowymi, szkołami i ośrodkami kulturalnymi. W ramach CAS seniorzy mogą skorzystać z oferty o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i integracyjnym, w tym z zajęć Gdyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- **29 Klubów Seniora** (z czego 5 prowadzonych przez miasto).
- **Strona www.seniorplus.gdynia.pl**, tworzona przez seniorów i dla seniorów, będąca platformą wymiany zainteresowań, wiedzy i informacji dla seniorów oraz zawierająca treści na temat aktualnych wydarzeń miejskich.

- **Procesy partycypacyjne umożliwiające włączanie seniorów w podejmowanie decyzji ich dotyczących** (*Gdyński dialog o jakości usług opiekuńczych* – podnoszący efektywność usług opiekuńczych świadczonych na rzecz seniorów, *Srebrny panel obywatelski* – zbierający opinie osób powyżej 55 r.ż. na temat usług publicznych świadczonych przez miasto i przestrzeni publicznej, *Spacery badawcze z seniorami* – badające dostępność dzielnic Gdyni dla osób starszych, *Dialog o ofercie aktywizacyjnej i ofercie wspierająco-opiekuńczej*).
- **Projekty realizowane przez jednostki organizacyjne miasta, wspierające innowacyjne rozwiązania na rzecz osób starszych**, których celem jest rozwijanie oddolnych, nowatorskich pomysłów dotyczących usług świadczonych na rzecz osób zależnych.
- **Międzypokoleniowe działania realizowane przez jednostki miejskie**, m.in. Gdyńskie Centrum Sportu, Laboratorium Innowacji Społecznych, Miejską Bibliotekę Publiczną i inne jednostki kultury.
- **Konsultacje społeczne o zasięgu ogólnomiejskim** dotyczące założeń gdyńskiej polityki międzypokoleniowej prowadzone z mieszkańcami oraz przedstawicielami jednostek miejskich. Rezultatem prac ma być Pakt Międzypokoleniowy, określający wspólną wizję miasta – otwartego i przyjaznego dla wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, sprawność i ograniczenia.

Zasoby wspierające w codziennym życiu osoby starsze z obniżoną sprawnością:

- **Opieka dzienna dla seniorów** realizowana przez 3 ośrodki wsparcia, które zapewniają opiekę i pomoc w codziennych czynnościach życiowych, posiłki, aktywne spędzanie czasu, rozwijanie umiejętności i zainteresowań: 1 Dzienny Dom Pomocy Społecznej, 2 Środowiskowe Domy Samopomocy.
- **Świetlica opiekuńcza** przy ul. Chyłońskiej – funkcjonująca od 2015 roku.
- **Pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych w formie usług opiekuńczych (zwykłych i specjalistycznych)**, świadczonych na zlecenie MOPS w domu klienta.
- **System teleopieki** – usługa całodobowa umożliwiająca wezwanie pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa, stanowiąca od 2012 roku element usług opiekuńczych, adresowany głównie do osób samotnych.
- **Działania środowiskowe podejmowane przez Dzielnicowe Ośrodki Pomocy Społecznej** w ścisłej współpracy z lokalnymi podmiotami i przy wykorzystaniu zasobów środowiska lokalnego, takie jak: opieka psychologiczna, grupy wsparcia, pomoc wolontarystyczna i imprezy kulturalno-rozrywkowe.

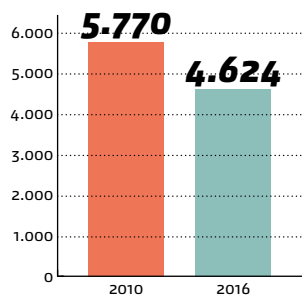
Zasoby zapewniające całodobową opiekę seniorom niezdolnym do samodzielnego zamieszkiwania we własnym środowisku:

- **Ośrodek Opiekuńczy dla Osób Przewlekłe Chorych** w zakresie zapewnienia czasowej, całodobowej opieki, pielęgnacji oraz rehabilitacji, głównie dla osób

samotnych – po hospitalizacji w okresie rekonwalescencji. Stanowi również okresową formę wsparcia dla rodzin, które na co dzień sprawują bezpośrednią opiekę nad zależnym członkiem rodziny.

- **Dom Pomocy Społecznej** przy ul. Pawiej – w zakresie zapewnienia mieszkańcom usługi stałego pobytu, w tym potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających i rehabilitacyjnych.
- **Hospicjum opieki paliatywnej** w hospicjum prowadzonym przez Stowarzyszenie Hospicjum św. Wawrzyńca, w tym hospicjum domowe.
- **Miejsca zapewnione w domach pomocy społecznej znajdujących się poza powiatem** (w 2016 roku – 278 miejsc).
- **10 mieszkań wspieranych pozostających w nadzorze MOPS** oraz **3 mieszkania wspierane będące w zasobach gminy**.
- **Zakład Opiekuńczo-Leczniczy** funkcjonujący w ramach Centrum Pomocowego Caritas im. św. o. Pio w Gdyni – w zakresie zapewnienia całodobowej opieki i leczenia osobom, które ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym wymagają profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji (w 2016 roku – 25 miejsc).

01.2. KONDYCJA RODZINY

Liczba rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej w latach 2010–2016

Na strukturę ludności w kraju wpływ ma utrzymująca się niska dzietność rodzin (por. 2010 rok – 1,4 VS. 2014 rok – 1,3), młodzi ludzie coraz później decydują się na zawarcie związku małżeńskiego i coraz częściej związki mają charakter nieformalny (na przestrzeni tylko ostatnich 6 lat obserwuje się spadek zawieranych małżeństw o 21%; por. 2010 rok – 228.337 zawartych małżeństw, 2015 rok – 180.832). Sytuacja w Gdyni nie odbiega znacząco od tendencji krajowych (wskaźnik przyrostu naturalnego na poziomie minus 219 osób w 2015 roku).

Analiza danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, że na przestrzeni lat zmalała liczba rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej (por. 2010 rok – **5.770** rodzin VS. 2016 rok – **4.624** rodziny).

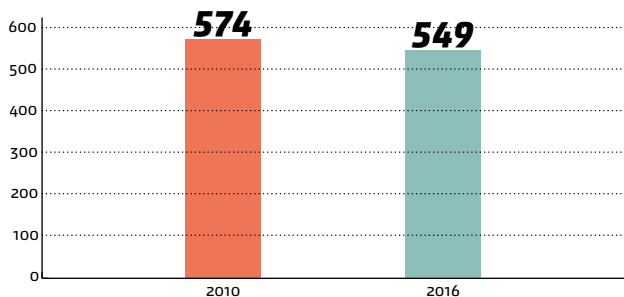
Średnio

**co dziesiąta
rodzina**

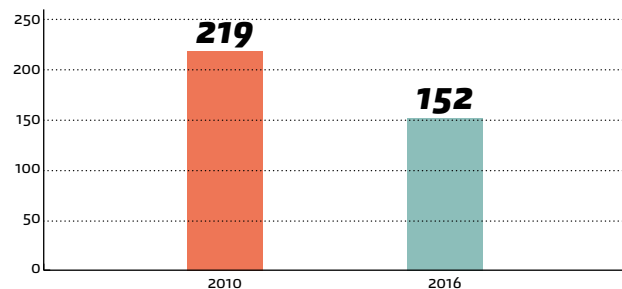
(por. 2010 rok – 11,7% VS. 2016 rok – 9,7%) korzystająca rokrocznie ze wsparcia MOPS, charakteryzuje się trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, które były głównym powodem objęcia pomocą.

Spośród nich, ponad co druga (por. 2010 rok – 54,4% VS. 2016 rok – 58,0%) to rodzina niepełna, a więcej niż co czwarta jest wielodzietna (por. 2010 rok – 31,1% VS. 2016 rok – 26,5%). W wielu z nich zostały naderwane lub zerwane więzi, a stopień występujących problemów (w tym nadużywanie alkoholu i przemoc), stwarza realne zagrożenie odebrania dzieci i umieszczenia ich w formach pieczy zastępczej. Rodziny, które znajdują się na poziomie minimum egzystencji (ubóstwo), stanowiły 5,3% ogółu rodzin objętych wsparciem MOPS w roku 2016.

Podmiotowość i samodzielność gdyńskich rodzin jest priorytetem w polityce społecznej miasta. Kontynuowany jest proces wdrażania zmian systemowych o charakterze ponadsektorowym i innowacyjnym. Rodziny objęte są kompleksowymi formami pomocy w środowisku, a dzieci, które z różnych przyczyn nie mogą wychowywać się w środowisku rodzinnym, znajdują opiekę w formach pieczy zastępczej. W Gdyni obserwuje się stały trend w kierunku zmniejszenia liczby dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej (por. 2010 rok – **574** dzieci VS. 2016 rok – **549** dzieci), w tym w szczególności w pieczy instytucjonalnej (por. 2010 rok – **219** dzieci VS. 2016 rok – **152** dzieci).

Liczba dzieci przebywających w latach 2010–2016 w systemie pieczy zastępczej

Liczba dzieci przebywających w latach 2010–2016 w pieczy instytucjonalnej

Umacniane są istniejące i wprowadzane nowe rozwiązania systemowe w pracy z rodziną przeżywającą trudności, zarówno tą naturalną, jak i zastępczą (m.in. model trójpodziału pracy socjalnej, asystentura rodziny), dostosowane zostały struktury organizacyjne i zapewnione odpowiednie standardy realizowanych usług (likwidacja Domu Dziecka), zgodne z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Prorodzinna polityka Gdyni jest także wzmacniana poprzez funkcjonowanie silnych koalicji działających na rzecz wsparcia rodzin, w oparciu o zasadę partnerstwa ponadsektorowego; wykorzystanie funduszy strukturalnych (m.in. na realizację projektu *Rodzina bliżej siebie* w latach 2008–2013, który objął wsparciem na przestrzeni 6 lat łącznie 2.700 mieszkańców Gdyni) oraz podjęcie działań rewitalizacyjnych, które objęły swoim zasięgiem sześć najbardziej zdegradowanych społecznie obszarów Gdyni i będą kontynuowane do roku 2020.

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do wsparcia gdyńskich rodzin i dzieci zostały określone w *Gdyńskim Programie Wsparcia Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej na lata 2017–2019*.

Gdyńskie zasoby wspierające rodziny zogniskowane są wokół trzech wymiarów działań:

- 01/ profilaktyki**, czyli wczesnego zapobiegania problemom oraz podnoszenia świadomości, edukowania i kształtowania prawidłowych postaw;
- 02/ reintegracji**, rozumianej jako wsparcie rodzin po przebytych kryzysach;
- 03/ interwencji**, wykorzystującej istniejące zasoby i instrumenty w obliczu bezpośredniego zagrożenia rozpadem rodziny.

Wsparcie o charakterze profilaktycznym realizowane jest jako:

- **Działalność informacyjna i szkoleniowa** – prowadzona z wykorzystaniem internetowych platform wymiany informacji www.gdyniawspiera.pl, www.gdyniarodzinnna.pl, realizację kampanii społecznych, konferencji i seminariów poświęconych rodzinie (m.in. Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, Chodźcie na plac! – Gdyński dzień animacji środowiskowej), wydawanie publikacji promujących dobre praktyki w obszarze wspierania rodzin, prowadzenie szkoleń kompetencyjnych dla rodzin i profesjonalistów działających na rzecz rodziny.
- **Ofertę kulturalną i edukacyjną**, kreującą pozytywny wizerunek rodziny z bazą informacji o dostępnych w Gdyni ofertach wsparcia rodziny, m.in. w zakresie inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych, placówek oferujących zajęcia dla dzieci, możliwości spędzania wolnego czasu (Gdynia Rodzinna, Szkoły Otwarte, Gdyńskie Centrum Sportu, Młodzieżowy Dom Kultury, Wymiennikownia, biblioteki).
- **Formalne i nieformalne koalicje służb pomocowych**, reagujących na problemy społeczne (przedstawiciele pomocy społecznej, policji, straży miejskiej, sądownictwa, jednostek Urzędu Miasta oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny).
- **Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego Dziadka** - w ramach którego funkcjonują 3 placówki wsparcia dziennego przeznaczone dla dzieci i młodzieży - Ognisko Wychowawcze i Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego oraz Placówka Animacji Środowiskowej STARTER. Placówki oferują m.in. grupowe zajęcia socjoterapeutyczne, konsultacje diagnostyczne i terapie indywidualne.
- **Sieć placówek wsparcia dziennego** włączonych w zintegrowany system wsparcia rodziny (w roku 2016 działało 14 placówek wsparcia dziennego, prowadzonych przez 9 organizacji pozarządowych).

- **Projekt partnerski Laboratorium Innowacji Społecznych, Zespołu Placówek Specjalistycznych oraz 9 organizacji pozarządowych**, wyspecjalizowanych w pracy z dziećmi i młodzieżą, pn. „Rozwój usług społecznych w Gdyni”. Realizacja projektu ma na celu zwiększenie dostępności usług społecznych w Gdyni, w tym skierowanych do rodzin oraz dzieci i młodzieży w ramach placówek wsparcia dziennego, poprzez ich deinstytucjonalizację, personalizację i integrację. Sieć placówek wsparcia dziennego, zaangażowanych w działania projektowe, będzie funkcjonowała pod wspólnym szyldem SPOT. W ramach projektu powstanie także na Oksywiu placówka pełniąca funkcję lokalnego domu sąsiedzkiego. Jej działalność ma pozytywnie wpłynąć na aktywizację międzysąsiedzką i integrację społeczności lokalnej.
- **Badania i analizy** obejmujące zróżnicowaną tematykę i pogłębiające wiedzę na temat zjawisk występujących w rodzinach, ich skali oraz rodzaju zagrożeń (m.in. przemoc w rodzinie, uzależnienia, zaburzenia psychiczne).

Wsparcie o charakterze reintegracyjnym:

- **Funkcja asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej** jako nowe standardy w systemie wsparcia rodzin. W 2016 roku w MOPS pracowało 10 asystentów rodziny i 15 koordynatorów pieczy zastępczej.
- **Proces rewitalizacji społecznej** sześciu zdegradowanych obszarów na terenie Gdyni, w ramach którego oferta wsparcia kierowana jest także do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- **Rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej** zabezpieczające opiekę dzieciom i młodzieży tj.: rodziny spokrewnione (166 rodzin w 2016 roku), rodziny niezawodowe (60 rodzin w 2016 roku), zawodowe rodziny zastępcze, w tym specjalistyczne (15 rodzin w 2016 roku), rodzinne domy dziecka (13 domów w 2016 roku), placówki opiekuńcze (10 placówek w 2016 roku, w tym 2 typu socjalizacyjnego, 3 placówki łączące zadania typu socjalizacyjnego i interwencyjnego i 5 placówek typu rodzinnego).
- **Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne** realizowane m.in. przez jednostki pomocy społecznej, Zespół Placówek Specjalistycznych, 3 Poradnie Pedagogiczno-Psychologiczne i organizacje pozarządowe.
- **Innowacyjny model pracy socjalnej tzw. trójpodział pracy socjalnej** oparty o założenie dostosowania intensywności świadczonego wsparcia, w zależności od stopnia występujących problemów w rodzinie.

Wsparcie o charakterze interwencyjnym realizowane jest jako:

- **Doraźna pomoc** świadczona rodzinom w sytuacji nagłego kryzysu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.
- **Miejsca czasowego pobytu** w Zespole Opiekuńczym pozostającym w strukturze MOPS.

- **Opieka interwencyjna dla dzieci i młodzieży**, która nie ma możliwości przebywania w swoim środowisku rodzinnym w: zawodowej rodzinie zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych Nr 1, 2 i 3, które zapewniają po 4 miejsca interwencyjne.

01.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Z danych pochodzących z ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego (NSP) wynika, iż w 2011 roku osoby z niepełnosprawnością stanowiły **12,2 %** ogółu ludności kraju. Dane te porównywalne są z wynikami lokalnymi – w 2011 roku na terenie Gdyni mieszkało 32.701 osób z niepełnosprawnością, z czego 22.574 osoby (blisko 70%) posiadało orzeczenie o niepełnosprawności. Pozostały odsetek (30%) stanowiły osoby, które odczuwały ograniczenie sprawności w zakresie wykonywania czynności podstawowych dla ich wieku. Oznacza to, że

w 2011 roku,
prawie

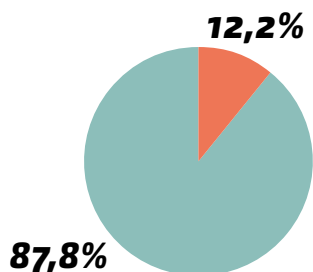
co ósmy mieszkaniec Gdyni był osobą z niepełnosprawnością.

W porównaniu z poprzednim spisem powszechnym (NSP 2002), obserwowany jest spadek liczby osób z niepełnosprawnością o 18%, co było wypadkową dwóch czynników: spadku liczby gdynian z orzeczonym stopniem niepełnosprawności (o 33%) oraz wzrostu liczby gdynian z niepełnosprawnością odczuwaną jako ograniczenie sprawności (o 67%).

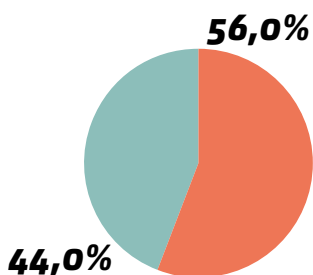
Ogółem w 2011 roku były w Gdyni 27.354 gospodarstwa domowe, w których co najmniej 1 osoba posiadała orzeczenie o niepełnosprawności, bądź odczuwała ograniczenie sprawności, w tym ponad jedna trzecia z nich to gospodarstwa dwuosobowe.

W strukturze płci osób z niepełnosprawnością dominują kobiety (por. **56%** kobiet VS. **44%** mężczyzn). Analizując wiek grup ekonomicznych, ponad połowa (55%) osób z niepełnosprawnością była w wieku poprodukcyjnym. W 2011 roku w strukturze osób z niepełnosprawnością według posiadanego stopnia niepełnosprawności, dominowały osoby o stopniu umiarkowanym (42%) i znacznym (36%).

Niepełnosprawność oraz wynikające z niej ograniczenia to niezmiennie od kilku lat główna grupa dyspanseryjna MOPS, czyli najczęściej diagnozowany powód do objęcia rodziny wsparciem pomocy społecznej (por. 2010 rok – 30,0% VS. 2016 rok – 44,1%; tendencja wzrastająca).

osoby niepełnosprawne w Polsce
osoby pełnosprawne w Polsce

kobiety z niepełnosprawnością
mężczyźni z niepełnosprawnością

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele, priorytety oraz działania do realizacji w odniesieniu do obszaru wsparcia osób z niepełnosprawnością, zostały określone w dokumentach o charakterze lokalnym oraz odnoszących się do standardów międzynarodowych, takich jak:

- 01/ Program Kompleksowych Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Gdynia bez barier** w zakresie niwelowania barier w edukacji, ochronie zdrowia, wsparcia społecznego, czy poradnictwa zawodowego,
- 02/ Standardy dostępności dla Miasta Gdyni**, w zakresie kształtowania przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego,
- 03/ Gdyniński Standard Usług Opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania**, w zakresie zasady przyznawania i realizacji usług opiekuńczych, dla osób niesamodzielnych,
- 04/ Agenda 22**, w zakresie polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnością, w oparciu o standardy ONZ (miasto Gdynia przyjęło powyższy dokument jako pierwsze w Polsce),
- 05/ Deklaracja barcelońska**, w zakresie przystosowania komunikacji miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, zapewnienia udziału w imprezach masowych oraz pomocy w sprawach socjalno-bytowych (Gdynia również w tym wypadku przyjęła Deklarację jako pierwsza w Polsce).

Do gdyńskich zasobów w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnością zaliczyć należy:

- **Samodzielny Referat Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta**, w zakresie obsługi informacyjnej osób z niepełnosprawnością (w ramach Referatu działa Punkt Obsługi Osób Niepełnosprawnych, a dla osób głuchoniemych i mających problemy ze słuchem wsparciem służy tłumacz języka migowego).
- **Stanowiska dedykowane**: Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych, powołany w 1999 roku, w zakresie koordynacji wszystkich działań z poziomu miasta, związanych z uczestnictwem osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz Ekspert ds. dostępności w Zarządzie Dróg i Zieleni, w zakresie koordynacji wdrażania rozwiązań projektowych, przyjaznych mieszkańcom o zróżnicowanych ograniczeniach w mobilności i percepcji.
- **Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych**, stanowiąca organ opiniotawczo-doradczy Prezydenta Miasta, skupiający przedstawicieli władz miasta i osoby działające na rzecz osób z niepełnosprawnością, wybrane przez organizacje pozarządowe.
- **MOPS** w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością, zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in.: udzielania dofinansowania ze środków PFRON

oraz wsparcia finansowego w postaci świadczeń na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych; usług dostępnych w ośrodkach pobytu dziennego, tj. 2 Klubach, 3 Środowiskowych Domach Samopomocy, 1 Dziennym Domu Pomocy Społecznej oraz w zakresie opieki całodobowej w Ośrodku Opiekuńczym dla Osób Przewlekłe Chorych i Domu Pomocy Społecznej; treningu samodzielności w formie mieszkań wspieranych; oferty Zespołu ds. Doradztwa i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych, projektów finansowanych ze środków UE.

- **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**, w zakresie wydawania orzeczeń o niepełnosprawności.
- **Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości**, w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym przydzielania środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, udzielania porad w tym zakresie oraz wspierania tworzenia stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością.
- **Powiatowy Urząd Pracy**, w zakresie udzielania dotacji, finansowania szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe oraz innych form aktywizacji osób z niepełnosprawnością.
- **Rozwiązania poprawiające dostępność i ułatwiające osobom z niepełnosprawnością korzystanie z usług i oferty miejskiej** (m.in. dostosowania przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej w ramach gdyńskiego dialogu o przestrzeni i mapy *NaprawmyTo*)
- **z formalne koalicje: Pomorska Koalicja na Rzecz Zdrowia Psychicznego oraz Gdyńskie Partnerstwo na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną** skupiające przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rozwoju sieci usług społecznych.
- **91 działających na terenie Gdyni organizacji pozarządowych** w ramach działalności statutowej wspierających osoby z niepełnosprawnością.
- **4 Warsztaty Terapii Zajęciowej**, prowadzone przez organizacje pozarządowe.
- **91 oddziałów integracyjnych** w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

01.4. BEZDOMNOŚĆ

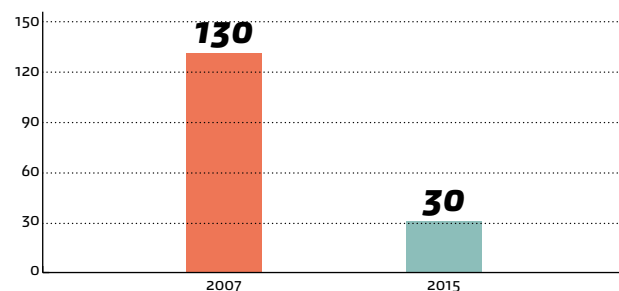
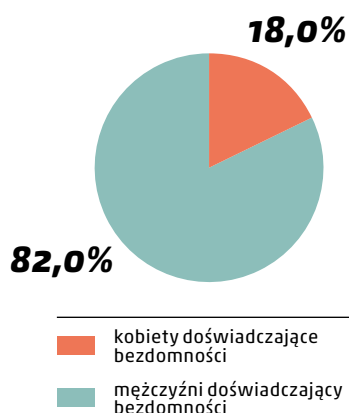
Wielkość populacji osób doświadczających bezdomności w Gdyni od kilku lat kształtuje się na podobnym poziomie. Dane za 2016 rok wskazują, że w ciągu roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało narastająco 568 środowisk, doświadczających bezdomności oraz nią zagrożonych.

Wyniki ostatniego badania socjodemograficznego (2015 rok) wskazują, że na terenie schronisk przebywało ok. 250 gdynian, a miejsca niemieszkalne zasiedlały 43 osoby.

159 osób

znajdowało się w 2015 roku w bezpośrednim zagrożeniu bezdomnością, wśród nich 68 osób przebywało w mieszkaniach treningowych, chronionych i wynajmowanych, a 91 na terenie altanek ogrodowych, zaadoptowanych do warunków mieszkalnych.

W grupie osób doświadczających bezdomności dostrzegalna jest znacząca przewaga mężczyzn (por. 2015 rok - **82%** mężczyźni VS. **18%** kobiety). Analiza wyników wskazuje ponadto na pozytywne kierunki zmian, zachodzących w obszarze wspierania osób dotkniętych i zagrożonych bezdomnością. W porównaniu do 2013 roku, obserwuje się bowiem 30% spadek liczby osób przebywających w placówkach, na rzecz wzrostu liczby osób przebywających w mieszkaniach wspieranych (wzrost o 162%). Pozytywnym kierunkiem zmian jest również spadek liczby dzieci przebywających w rodzinach doświadczających bezdomności (por. 2007 rok - **130** dzieci VS. 2015 rok - **30** dzieci).

Liczba dzieci przebywających w rodzinach doświadczających bezdomności w latach 2007-2015

Z drugiej strony, obserwuje się proces starzenia populacji osób doświadczających bezdomności, co przekłada się również na zmiany w stanie psychofizycznym tej grupy (166% wzrost liczby osób w wieku powyżej 55 lat w porównaniu do 2008 roku). Większa jest również liczba osób przebywających w schroniskach, u których zdiagnozowano uzależnienie od alkoholu (60% wzrost w porównaniu do 2012 roku). Odrębną grupę osób o niskich szansach na usamodzielnienie, stanowią osoby przejawiające zaburzenia psychiczne. Wymagają one pogłębionego wsparcia o charakterze interdyscyplinarnym, a niska motywacja do leczenia znacznie utrudnia możliwość udzielenia im efektywnego wsparcia. W 2015 roku odnotowano 20 osób doświadczających jednocześnie problemu bezdomności i zaburzenia psychicznego. Liczba tych osób utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na zbliżonym poziomie (por. 2013 rok - 18 osób).

Zagrożenie bezdomnością, wynikające ze skomplikowanej sytuacji własności gruntów i nieuregulowanego stanu prawnego budynków, było jednym z głównych czynników stanowiących o delimitacji obszaru Wzgórza gen. Orlicz-Dreszera w dzielnicy Gdynia Leszczynki (tzw. „Pekin”) jako obszaru zdegradowanego na terenie Gdyni. Jest to jeden z sześciu obszarów miasta objętych Gminnym Programem Rewitalizacji, na którym zamieszkuje obecnie blisko 400 osób.

W obszarze wsparcia osób doświadczających bezdomności Gdynia konsekwentnie wdraża działania o charakterze deinstytucjonalizacji oraz metodę *housing first*, koncentrując się w pierwszej kolejności na zapewnieniu osobie bezdomnej bezpiecznego miejsca pobytu, tak aby móc przejść do pracy nad problemami stojącymi za bezdomnością. Działania te pozwalają na harmonijne wykorzystanie miejskich zasobów mieszkaniowych, jak i lokali z wolnego rynku, w celu minimalizowania skutków doświadczania bezdomności.

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do obszaru wsparcia osób doświadczających bezdomności, zostały określone w *Programie wsparcia osób bezdomnych na lata 2014–2020* przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni w dniu 25 lutego 2015 roku.

Do gdyńskich zasobów mających na celu przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów wynikających z bezdomności zaliczyć należy:

- **MOPS** zajmujący się kompleksowo wsparciem osób doświadczających bezdomności oraz nią zagrożonych. W ramach struktury MOPS funkcjonuje Centrum Reintegracji i Interwencji Mieszkaniowej (do 2016r. jako Zespół ds. Bezdomnych), działające na dwóch płaszczyznach:
 - interwencyjno-aktywizacyjnej, w ramach której podejmowane są działania zabezpieczające najpilniejsze potrzeby życiowe osób i rodzin wraz z planem ich aktywizacji lub organizacją właściwej opieki oraz
 - integracyjno-prewencyjnej, której celem jest utrwalenie procesu deinstytucjonalizacji wraz z wątkami profilaktyki i organizacji narzędzi wsparcia.Centrum zatrudnia 2 streetworkerów.
- **Projekty „Utrecht” oraz „Gdyńska-Warszawska”**, realizowane przez Centrum Reintegracji i Interwencji Mieszkaniowej, zakładające wielopłaszczyznowe podejście do pracy z osobami bezdomnymi oraz wpisujące się w ideę metody *housing first* oraz deinstytucjonalizacji. Główny nurt pomocy skoncentrowany jest na zapewnieniu osobie bezdomnej bezpiecznego miejsca przebywania (wynajęcie mieszkania, pokoju), a następnie na intensywnej pracy w kierunku aktywizacji społeczno-zawodowej.
- **Zespół zadaniowy pracowników MOPS Gdynia**, wchodzący w skład Centrum Reintegracji i Interwencji Mieszkaniowej, realizujący zadania z zakresu rewita-

lizacji obszaru Wzgórza gen. Orlicz-Dreszera w dzielnicy Gdynia Leszczynki (tzw. „Pekin”). Do zadań Zespołu należy w szczególności organizacja i realizacja procesu wsparcia osób i rodzin zamieszkujących na tym terenie, wraz z prowadzeniem pracy socjalnej ukierunkowanej na proces relokacji osób zamieszkujących teren „Pekinu”, w tym m.in. prowadzenie i realizacja dofinansowań najmu lokali na otwartym rynku oraz – w przypadku osób spełniających kryteria pomocy społecznej – wsparcie w przygotowaniu wniosków o przydział mieszkania z zasobu komunalnego miasta.

- **4 schroniska** (w tym 2 prowadzone przez gminę, a 2 przez organizacje pozarządowe, w ramach zadań zleczanych w drodze konkursu), zabezpieczające łącznie 220 miejsc dla osób doświadczających bezdomności. Schroniska funkcjonujące na terenie Gdyni są w większości sprofilowane, a oferta dostosowana do poszczególnych grup osób wymagających wsparcia. Są to:
 - Tymczasowy Ośrodek Opiekuńczy (dla mężczyzn doświadczających bezdomności, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnościami),
 - schronisko dla bezdomnych kobiet przy Zespole Opiekuńczym (dla kobiet doświadczających bezdomności, w szczególności z niepełnosprawnościami oraz problemem uzależnienia od alkoholu),
 - schronisko prowadzone przez Stowarzyszenie Alter Ego (głównie dla rodzin doświadczających bezdomności),
 - schronisko dla osób bezdomnych wraz z Punktem Interwencji Noclegowej, prowadzone przez Stowarzyszenie Alter Ego (dla mężczyzn doświadczających bezdomności, w szczególności z problemem alkoholowym).
- **Miejsca pobytu zabezpieczone w schroniskach zlokalizowanych poza Gdynią**, w liczbie 170 (2016 rok). W sytuacji zwiększonego zapotrzebowania na miejsca w schroniskach, elastyczność funkcjonujących jednostek zapewnia możliwość objęcia tą formą wsparcia wszystkich osób bezdomnych tego wymagających.
- **Koalicja służb miejskich *W obliczu bezdomności***, skupiająca przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta, służb mundurowych, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych. Współpraca w ramach koalicji obejmuje m.in. wspólne szkolenia, monitoring miejsc niemieszkalnych, wypracowanie konkretnych rozwiązań.
- **MOPS wraz z organizacjami pozarządowymi reprezentujący Gdynię w Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności**. Forum będące międzysektorowym partnerstwem podmiotów sektora publicznego jak i organizacji pozarządowych, zajmuje się problematyką bezdomności z terenu województwa pomorskiego.
- **Udział w prowadzeniu cyklicznych badań socjodemograficznych *Portret zbiorowości ludzi bezdomnych województwa pomorskiego***, realizowanych przez Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności i mających na celu profesjonalne diagnozowanie oraz monitorowanie zjawiska bezdomności. W latach 2001–2015 zrealizowano 8 tego typu badań.

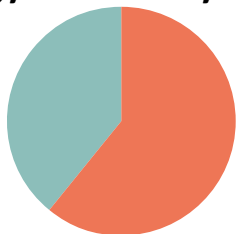

01.5. RYNEK PRACY

Aktualna sytuacja gdyńskiego rynku pracy, w odniesieniu do danych z poziomu województwa oraz kraju, jest bardzo korzystna.

4% wyniosła stopa bezrobocia w Gdyni na koniec III kwartału 2016 roku i maleje (por. III kw. 2013 roku – 6,3%).

39,0% **61,0%**

■ kobiety bezrobotne
■ mężczyźni bezrobotni

Analogiczny wskaźnik dla województwa wyniósł zaś 7,3%, a dla kraju – 8,3%.

W strukturze osób bezrobotnych dominują kobiety (III kw. 2016 roku – **61%**; przewaga kobiet wśród osób bezrobotnych w Gdyni utrzymuje się od wielu lat na stałym poziomie, a ponad połowa z nich ma więcej niż 50 lat), osoby w wieku 25–34 lat (27,3%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (29%; tendencja wzrostowa – por. 2010 rok – 21%).

Porównując proporcje pomiędzy liczbą osób rejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) oraz osobami, które z różnych przyczyn zostały wyrejestrowane na przestrzeni pierwszych trzech kwartałów 2016 roku, obserwuje się pozytywną korelację. W powyższym okresie, więcej osób zostało wyrejestrowanych, niż wpisanych do rejestru osób bezrobotnych tj. zarejestrowano 6.402 osoby, natomiast wyrejestrowano 7.301. Najczęstszą przyczyną wyrejestrowania było podjęcie pracy – 3.463 osoby i skreślenie z ewidencji z powodu nie potwierdzenia gotowości do jej podjęcia – 2.231 osób.

Z ogółu osób zarejestrowanych w PUP – 79% stanowią osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby długotrwale bezrobotne, poniżej 30 r. ż., powyżej 50 r. ż., posiadające co najmniej jedno dziecko i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej). Najliczniejszą grupę z nich stanowiły osoby długotrwale bezrobotne – 1.960 osób, co oznacza, że na każde 10 osób bezrobotnych przypadało 8 osób długotrwale bezrobotnych.

W III kw. 2016 roku osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 10,6% (453 osoby) ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdyni. Oznacza to, że średnio co dziesiąta osoba bezrobotna to osoba z niepełnosprawnością. Na przestrzeni ostatnich lat odsetek ten utrzymuje się na porównywalnym poziomie, z lekką tendencją wzrostową (por. 2010 i 2012 – po 8,6%, 2014 – 10,0%).

Na sytuację w obszarze rynku pracy ma również wpływ aktywność podmiotów gospodarczych, których na koniec III kw. 2016 roku zarejestrowanych było 39.096, z siedzibą w Gdyni (o 471 tj. o 1,2% więcej niż w roku 2015 roku), z czego 303 podmioty z tej grupy zatrudniały od 10 do 49 pracowników, 6 największych zatrudniało powyżej 1000 pracowników. Największa aktywność gospodarcza należy do gdyńskich podmiotów z dziedziny handlu oraz obsługi nieruchomości i firm. Jednocześnie obserwuje się dużą dynamikę w zakresie rejestracji i likwidacji działalności – na 100 nowopowstałych jednostek w ciągu trzech kwartałów 2016 roku miały miejsce 82 likwidacje.

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele, priorytety oraz działania do realizacji w odniesieniu do obszaru rynku pracy zostały określone w *Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2014–2020*, przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni w dniu 26 lutego 2014 roku.

Do gdyńskich zasobów w obszarze rynku pracy zaliczyć należy:

- **Powiatowy Urząd Pracy (PUP)**, w zakresie udzielania pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w jej znalezieniu, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników. Osoby korzystające ze wsparcia PUP mogą skorzystać m.in. z: udziału w projektach dofinansowanych ze środków UE, targach i giełdach pracy, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe, staży i prac interwencyjnych, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej, pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej czy poradnictwa zawodowego.
- **Powiatowa Rada Zatrudnienia dla Gdyni i Sopotu** - organ opiniodawczo-doradczy Prezydenta Miasta w sprawach polityki rynku pracy, skupiający przedstawicieli organizacji związkowych, pracodawców, rolników, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych, zajmujących się statutowo problematyką rynku pracy.
- **Fundacja Gospodarcza**, w zakresie usług poradnictwa zawodowego dla osób poszukujących pracy, planujących zmianę kwalifikacji oraz przygotowujących się do wejścia na rynek pracy, bądź założenia firmy (w ramach Pomorskiego Miasteczka Zawodów) oraz w zakresie wspierania rozwoju sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez działalność Gdyńskiego Inkubatora Przedsiębiorczości.
- **Młodzieżowe Centrum Kariery w Gdyni**, prowadzone przez Ochotnicze Hufce Pracy, w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego i poradnictwa zawodowego, a także prowadzenia szkoleń dla młodzieży poszukującej zatrudnienia.
- **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne**, w zakresie poradnictwa skierowanego do młodych osób, dotyczącego dokonywania wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej.
- **MOPS** w zakresie: organizacji i koordynacji prac społecznie użytecznych, realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE, przyznawania świadczeń osobom bezrobotnym, znajdującym się w szczególnej sytuacji życiowej.
- **Strefa Start-up** przy Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym Gdynia, w zakresie wsparcia merytorycznego oraz udostępniania infrastruktury *coworkingu* (wspólnej przestrzeni do pracy), skierowanej do początkujących przedsiębiorców i osób planujących rozpoczęcie działalności biznesowej.

- **Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości**, w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości oraz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, z wykorzystaniem środków PFRON.
- **Program „Przedsiębiorcza Gdynia”**, w zakresie realizacji projektów, inicjatyw i konkursów, mających na celu wspieranie osób planujących założenie lub prowadzących własną firmę, w tym m.in. Gdyński Biznesplan, realizowany nieprzerwanie od 2003 roku.
- **Laboratorium Innowacji Społecznych**, w zakresie realizacji projektu „Pracownia – gdyński system aktywizacji społeczno-zawodowej”, współfinansowanego z EFS, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020, mechanizm ZIT. Celem projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa i zwiększenie zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym, poprzez realizację indywidualnych ścieżek reintegracji. Projekt realizowany w partnerstwie z Fundacją Gospodarczą, Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta oraz Stowarzyszeniem Integracja.
- **Centrum Integracji Społecznej** - jest jednym z 4 filarów systemu aktywizacji społeczno-zawodowej „Pracownia” i pierwszym centrum tego typu funkcjonującym na terenie Gdyni. Operatorem ośrodka z ramienia samorządu jest Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie. CIS zapewnia kompleksowe usługi aktywnej integracji dla osób zaliczających się do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagających kompleksowego wsparcia oraz stworzenia warunków sprzyjających integracji ze społeczeństwem.

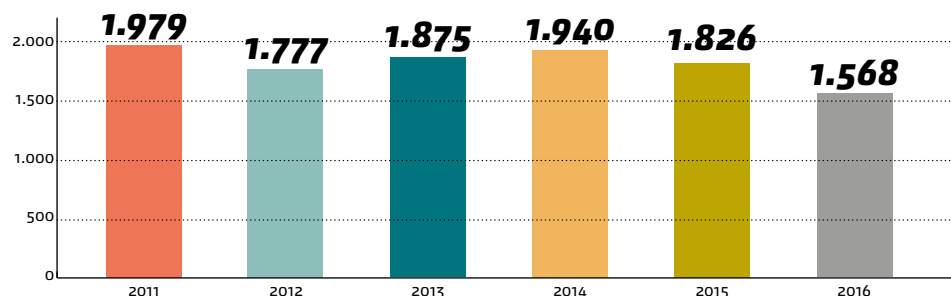

01.6. UZALEŻNIENIA

Mówiąc o uzależnieniach należy mieć na uwadze nie tylko uzależnienie od alkoholu, ale również uzależnienie od substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne. Diagnoza sytuacji w obszarze uzależnień jest bardzo utrudniona ze względu na niepełną diagnozę ilościowo-jakościową problemu oraz rozproszenie danych pomiędzy różnorodnymi instytucjami w Gdyni, zajmującymi się na co dzień problematyką wsparcia osób borykających się z problemem uzależnienia.

Zestawienie porównawcze osób uzależnionych zarejestrowanych w Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień wraz z liczbą udzielonych świadczeń zdrowotnych za okres sześciu lat, nie wskazuje jednoznacznie na spadek ogólnej liczby zarejestrowanych pacjentów ośrodka i udzielanych świadczeń. Po obserwowanej w latach 2011–2012 tendencji spadkowej, w latach 2013–2014 zauważyć można tendencję wzrostową w liczbie osób zarejestrowanych w OPiTU i od roku 2015 – ponownie tendencję spadkową (por. 2011 rok – **1.979** osób zarejestrowanych, 2012 rok – **1.777** osób, 2013 rok – **1.875** osób, 2014

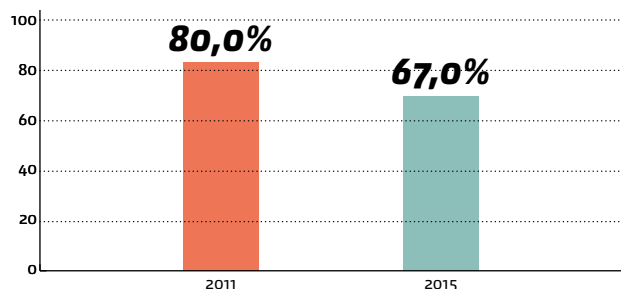
rok – **1.940** osób, 2015 rok – **1.826** osób, 2016 rok – **1.568** osób). Zmieniają się także potrzeby pacjentów, wskazujące na większą potrzebę realizacji świadczeń indywidualnych (por. 2011 rok – 10.707 VS. 2016 rok – 13.536), niż grupowych (por. 2011 rok – 9.166 VS. 2016 rok – 7.185).

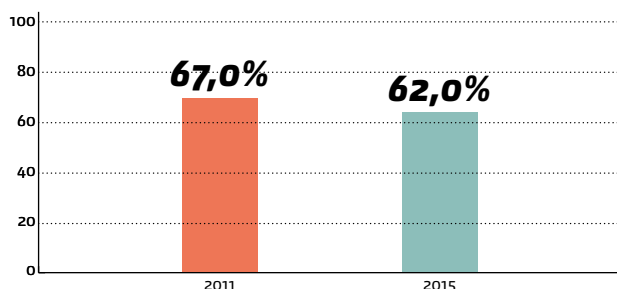
Liczba osób uzależnionych zarejestrowanych w Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień w latach 2011–2016

Liczba wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) obrazuje skalę problemu alkoholowego w odniesieniu do wszystkich gdynian, nie zaś do żadnej zindywidualizowanej, czy skonkretyzowanej grupy mieszkańców miasta (np. klientów ośrodka pomocy społecznej). Na przestrzeni ostatnich lat liczba złożonych wniosków w sprawie zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego utrzymuje się na zbliżonym poziomie (por. 2013 rok – 154 wnioski VS. 2016 rok – 151 wniosków). Wyniki badania *desk research* obejmującego analizę wniosków składanych do GKRPA, wskazują, że na cztery złożone wnioski średnio 3 dotyczą mężczyzn (74,6%), 1 – kobiet (25,4%). Więcej niż co drugi wniosek (56,1% ogółu), dotyczy osoby w wieku 50 lat i więcej. Wyniki analiz wskazują ponadto na długoletnie uzależnienie od alkoholu osób kierowanych na przymus leczenia, zaś zdecydowana większość z nich znajduje się w zaawansowanym stadium alkoholizmu (por. w blisko co trzecim wniosku – 72,6% – wskazano na okres nasilenia problemu alkoholowego dłuższy niż pięć lat).

Wyniki badań ESPAD, realizowanych co cztery lata wśród uczniów gdyńskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, wskazują nadal na wysoką powszechność spożywania napojów alkoholowych przez młodzież (por. 2011 rok – **80%** VS. 2015 rok – **67%**) oraz substancji psychoaktywnych, głównie marihuany (por. 2011 rok – **67%** VS. 2015 rok – **62%**). Wysoki jest również odsetek uczniów deklarujących fakt upijania się (por. 2011 rok – **55%** VS. 2015 rok – **36%**). Zaledwie jedna piąta wszystkich gdyńskich uczniów objętych badaniem nigdy w życiu nie spożywała żadnego napoju alkoholowego, dwie trzecie – marihuany ani innej substancji psychoaktywnej.

Młodzież w Gdyni deklarująca spożywanie napojów alkoholowych w latach 2011–2015

Młodzież w Gdyni deklarująca spożywanie substancji psychoaktywnych (głównie marihuany) w latach 2011–2015

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do problematyki uzależnień zostały określone w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdyni na lata 2016–2020*, przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni w dniu 25 listopada 2015r. oraz w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w Gdyni na lata 2016–2020*, przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni w dniu 30 grudnia 2015r.

Do gdyńskich zasobów pomagających przeciwdziałać i rozwiązywać problemy wynikające z uzależnień zaliczyć należy:

- **Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień** (w tym Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Poradnia Leczenia Uzależnień) w zakresie inicjowania, propagowania i realizacji różnorodnych form działań dostosowanych do różnych grup odbiorców i służących rozwiązywaniu problemów uzależnień, w tym behawioralnych, takie jak: programy dla osób uzależnionych i współuzależnionych, popularyzowanie wiedzy o problematyce uzależnień.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w zakresie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego oraz opiniowania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami w gminie.
- **MOPS** w zakresie m.in.: funkcjonującego w strukturze MOPS Zespołu ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także działań pracowników socjalnych i asystentów rodziny, wsparcia psychologicznego i prawnego, działań interwencyjnych prowadzonych przez Zespół ds. przeciwdziałania przemocy

w rodzinie w środowiskach, w których współwystępuje problem przemocy i uzależnienia.

- **14 placówek wsparcia dziennego**, realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, polegające na organizowaniu pomocy dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w postaci różnorodnych ofert zajęć i aktywności, w tym programów socjoterapeutycznych z elementami psychoterapii indywidualnej i grupowej.
- **Gdyńskie Centrum Diagnozy i Terapii FASD** – zajmujące się problematyką uszkodzeń ośrodkowego układu nerwowego powstałego w wyniku spożywania przez matkę alkoholu w ciąży, w tym prowadzące działania o charakterze diagnostycznym, terapeutyczno-wychowawczym oraz edukacyjnym.
- **Schronisko z funkcją interwencyjnego punktu noclegowego dla osób w stanie nietrzeźwości i upojonych alkoholem**, prowadzone przez Stowarzyszenie *Alter-Ego*, które zapewnia warunki do noclegu dla 20 osób wymagających interwencyjnego wsparcia w wymiarze dobowym.
- **Pomieszczenie dla Osób Zatrzymanych prowadzone przez policję**, przeznaczone dla osób nietrzeźwych w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu tych osób lub osób postronnych, zapewniające 18 miejsc.
- **Oferta spotkań dla osób uzależnionych**, w tym behawioralnie: mitingi grup Anonimowych Alkoholików, Anonimowych Hazardzistów, Anonimowych Żartoków, Al.-Anon, Anonimowych Narkomanów, Anonimowych Seksoholików, grupy samopomocowe i psychoedukacyjne DDA i DDD, mitingi spikerskie, maratony terapeutyczne, grupy terapeutyczne dla osób z podwójną diagnozą (uzależnienie współwystępujące z zaburzeniem psychicznym) oraz ich rodzin.
- **Szkoły – w zakresie realizacji szkolnych programów wychowania**, których elementem składowym jest realizacja szkolnych programów profilaktyki uzależnień.
- **Gdyńskie Centrum Sportu** – zapewniające bogatą ofertę sposobów spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w szczególności imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych a będących ważnym elementem profilaktyki uzależnień.
- **Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna** w zakresie prowadzenia punktu anonimowego i bezpłatnego testowania krwi w kierunku HIV oraz realizacji programów edukacyjnych.
- **Policja i Straż Miejska** w zakresie realizacji spotkań profilaktycznych w gdyńskich szkołach.
- **Badania i analizy naukowe poświęcone zjawisku uzależnień**, w tym behawioralnych m.in. populacyjne badania ESPAD oraz badania dotyczące symptomów uzależnienia od telefonu komórkowego (tzw. fonoholizm) realizowane wśród uczniów gdyńskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz badania *desk research* obejmujące pogłębioną ewaluację wszystkich, złożonych do GKRPA, wniosków o zastosowanie przymusu leczenia alkoholowego.

01.7. PRZEMOC W RODZINIE

Działając w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury *Niebieskie Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*,

w okresie
od 19 października 2011 roku
do 31 grudnia 2016 roku
wszczęto w Gdyni ogółem

1640 procedur
„Niebieskie Karty”.

Wyniki badania *desk research* obejmującego analizę procedur *Niebieskie Karty* w Gdyni, wskazują, że osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie najczęściej są mężczyźni (88,2%). Na uwagę zasługuje nieznaczny, ale istniejący, odsetek małoletnich sprawców przemocy (1,0% ogółu). Wśród osób doznających przemocy w rodzinie zdecydowanie dominują kobiety (78,6%), zaś co czwartą ofiarą przemocy (24,3%) jest osoba małoletnia. Biorąc pod uwagę status osób stosujących przemoc w relacji do osób doznających przemocy, obserwuje się w Gdyni dominację pięciu z nich: mąż – żona (dotyczy 46,9% ogółu rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty*), konkubent – konkubina (16,0%), ojciec – córka (15,7%), ojciec – syn (15,4%) oraz syn – matka (12,0%). Najbardziej powszechną formę doznawanej przemocy stanowi przemoc psychiczna (dotyczy 94,9% ogółu ofiar przemocy w rodzinie), następnie przemoc fizyczna (81,5%). Najmniej powszechną jest przemoc seksualna (5,7%). Warto podkreślić, iż 86,2% ogółu osób doznających przemocy doświadcza więcej niż jednej formy przemocy – najczęściej jest to jednocześnie przemoc psychiczna i fizyczna. Dominujące problemy społeczne w rodzinach, współwystępujące ze zjawiskiem przemocy w Gdyni, można skategoryzować w pięć głównych grup problemowych, uszeregowanych pod kątem częstotliwości współwystępowania, tj.:

- 01/ **nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu, rzadziej od środków psychoaktywnych** (dotyczy 60,6% ogółu rodzin),
- 02/ **problemy socjalno-bytowe** (19,4%),
- 03/ **rozpad związku lub małżeństwa, bądź silny konflikt w związku** (16,8%),
- 04/ **problemy opiekuńczo-wychowawcze** (12,4%),
- 05/ **zaburzenia lub choroby psychiczne** (7,9%).

Wnioski płynące z prowadzonych w Gdyni badań przetwarzają funkcjonujący stereotyp zjawiska przemocy w rodzinie, wskazując że nie jest ona zarezerwowana jedynie dla tzw. rodzin dysfunkcyjnych a przemoc w rodzinie, w aspekcie ilościowym i w kontekście oficjalnych statystyk, wyrażonych liczbą zawartych procedur *Niebieskie Karty*, dotyczy wszystkich gdynskich dzielnic w równym stopniu. Wyniki przeprowadzonych badań populacyjnych wskazują także na niski odsetek osób zwracających się o pomoc w sytuacji doświadczania różnorodnych form przemocy (10,0% badanych) oraz wysoką i stabilną na przestrzeni

lat skalę usprawiedliwiania stosowania różnorodnych form przemocy w wychowywaniu dziecka (54,0% badanych dopuszcza stosowanie klapsów).

Zasoby

Kluczowe bariery, jak również cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do problematyki przemocy w rodzinie zostały określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020*, przyjętym Uchwałą Rady Miasta Gdyni w dniu 25 lutego 2015r.

Gdyńskie zasoby w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opierają się na trzech kluczowych filarach:

- 01/ prewencji** – zasoby ukierunkowane na eliminowanie przyczyn uwikłania w przemoc oraz redukcję ryzyka jej wystąpienia,
- 02/ interwencji** – zasoby ukierunkowane na zapewnienie natychmiastowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach tzw. gorącej przemocy,
- 03/ integracji** – zasoby ukierunkowane na pomoc osobom uwikłanym w przemoc, redukcję szkód wywołanych przez uwikłanie w problem i zapewnienie pełnego powrotu do prawidłowego pełnienia ról społecznych.

Zasoby prewencyjne:

- **Konferencje tematyczne organizowane przez MOPS**, dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym coroczna konferencja podsumowująca rok funkcjonowania gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego prezentująca wieloaspektowe i interdyscyplinarne rozwiązania w zakresie przeciwdziałania przemocy, wypracowane przez szereg instytucji zajmujących się tą kwestią.
- **Miejska kampania społeczna Biała Wstążka** włączająca do udziału różne instytucje miejskie, w szczególności gdyńskie placówki oświatowe. Kampania upowszechnia wiedzę z zakresu przemocy.
- **Miejskie portale internetowe: www.zatrzymajprzemoc.pl oraz www.bialawstazkagdynia.pl**, zapewniające stały dostęp do informacji nt. przemocy w rodzinie, w tym nt. lokalnych zasobów wsparcia instytucjonalnego.
- **Szkolenia tematyczne** dotyczące m.in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmowania i prowadzenia działań w ramach procedury *Niebieskie Karty*, psychologicznych aspektów problemu przemocy w rodzinie. Szkolenia przeznaczone są dla osób reprezentujących gdyńskie instytucje polityki społecznej takie jak ochrona zdrowia, oświata, pomoc społeczna, służby mundurowe, wymiar sprawiedliwości, ale też – w ramach wymiany dobrych praktyk – dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych spoza Gdyni.

- **Systematyczne badania i analizy naukowe** poświęcone zjawisku przemocy w rodzinie, w tym realizacja cyklicznych badań o charakterze populacyjnym wśród uczniów gdyńskich szkół ponadgimnazjalnych oraz badań *desk research* obejmujących pogłębioną ewaluację wszystkich, wszczętych w Gdyni, procedur *Niebieskie Karty*.

Zasoby interwencyjne:

- **Zespół Interdyscyplinarny**, stanowiący koalicję gdyńskich instytucji i organizacji, ukierunkowany na współdziałanie i interdyscyplinarne uzupełnianie się w rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie.
- **MOPS** zajmujący się kompleksowo wsparciem osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie. W ramach struktury MOPS funkcjonuje Zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do którego zadań należy animowanie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, koordynowanie wszystkich procedur *Niebieskie Karty* wszczętych w Gdyni oraz prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami uwikłanymi w przemoc.
- **Niebieski Patrol**, czyli wspólne interwencje funkcjonariuszy policjantów i specjalistów-psychologów w miejscu zamieszkania osób uwikłanych w przemoc, mające na celu zapewnienie natychmiastowego, interdyscyplinarnego wsparcia.
- **Pokój dla sprawców przemocy w rodzinie**, będący narzędziem dla prokuratorów i sędziów, aby móc czasowo odizolować osoby stosujące przemoc od wspólnego zamieszkiwania z osobami doznającymi przemocy.
- **Hostel dla osób doznających przemocy** przy Zespole Opiekuńczym prowadzony w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w charakterze miejsca interwencyjnego, przyjmującego osoby, których życie lub zdrowie jest zagrożone.
- **Całodobowe dyżury interwencyjne** prowadzone przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla osób doznających przemocy.

Zasoby integracyjne:

- **MOPS** w zakresie poradnictwa psychologicznego i prawnego, jak również świadczenia pracy socjalnej oraz asysty rodzinnej.
- **Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni** w zakresie działań nakierowanych na kwestie uzależnień.
- **Zespół Placówek Specjalistycznych**, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia, zapewniający indywidualne i grupowe wsparcie psychologiczne oraz bezpłatną psychoterapię indywidualną, par i rodzin, jak również prowadzenie Niebieskiego Pokoju (miejsca bezpiecznego przestępczowania krzywdzonych dzieci) oraz programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

-
- **3 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne**, prowadzące terapię dzieci i młodzieży w zależności od rozpoznanych potrzeb oraz zapewniające pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom.
 - **Biuro Porad Obywatelskich** w zakresie bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych i pedagogicznych. Ponadto, na terenie Gdyni funkcjonuje 10 Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, powstałych w ramach ogólnopolskiego systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.
 - **Prokuratura Rejonowa** w zakresie prowadzenia i nadzorowania postępowań przygotowawczych w sprawach karnych, w tym z art. 207kk oraz sprawowania funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami.
 - **Sąd Rejonowy** w zakresie rozpoznawania spraw z zakresu prawa karnego oraz prawa rodzinnego i opiekuńczego, w tym m.in. dotyczących regulacji stosunków prawnych w rodzinie, demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, kierowania osób uzależnionych na przymusowe leczenie w trybie stacjonarym lub ambulatoryjnym.

ZASÓB O CHARAKTERZE HORYZONTALNYM, ŁĄCZĄCY WSZYSTKIE OFERTY W GDYŃSKIM SYSTEMIE WSPARCIA:

innowacyjna platforma internetowa www.gdyniawspiera.pl

Innowacyjny portal ułatwiający mieszkańcom dostęp do zasobów informacyjnych Gdyni w kluczowych aspektach życia społecznego i problematyki społecznej. Jest narzędziem sieciującym instytucje i organizacje, zawierającym informacje o bezpłatnych formach wsparcia, dedykowanego gdynianom doświadczającym problemów w codziennym funkcjonowaniu, jak i specjalistom, którzy poszukają informacji na temat zasobów i dostępnych form wspierania rodzin we wszystkich obszarach deficytowych. Portal oferuje przejrzystą formułę prowadzenia użytkownika do kluczowej informacji za pomocą wybieranych odpowiedzi.

Analiza SWOT

01/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI OGRANICZEŃ W UCZESTNICTWIE OSÓB STARSZYCH W ŻYCIU SPOŁECZNYM ORAZ ICH ZALEŻNOŚCI W ŻYCIU CODZIENNYM OD INNYCH OSÓB

Mocne strony

- Dowartościowanie przez władze lokalne problematyki związanej ze starzeniem się mieszkańców Gdyni i podejmowanie działań o charakterze wyprzedzającym skutki.
- Różnorodność i rozwój ilościowy i jakościowy oferty wsparcia osób starszych pokrywający zapotrzebowanie zgodnie z procesem postępowania ich zależności.
- Udział seniorów w procesach partycypacyjnych, dotyczących kształtowania przestrzeni miejskiej i usług przyjaznych seniorom.
- Duża liczba innowacji w obszarze polityki senioralnej oraz integracji międzypokoleniowej.
- Długa tradycja i doświadczenie funkcjonowania w Gdyni instytucji i gremiów mających na celu kształtowanie polityki senioralnej (CAS, Gdyńska Rada ds. Seniorów).

Słabe strony

- Niedostateczny dostęp do poradnictwa geriatrycznego, rehabilitacji oraz innych ukierunkowanych na seniorów usług opieki zdrowotnej.
- Niedostateczna liczba miejsc wsparcia całodobowego na terenie Gdyni.
- Niewystarczający system przepływu informacji pomiędzy realizatorami i odbiorcami usług oraz zbierania, przetwarzania danych i ewaluacji usług dla seniorów.

Szanse

- Uruchomiony proces dialogu międzypokoleniowego przez Radę Miasta celem wypracowania polityki międzypokoleniowej.
- Poszerzanie się komercyjnej oferty usług na rzecz seniorów.
- Stopniowe wprowadzanie systemowych rozwiązań dotyczących seniorów w polityce państwa i regionu.

Zagrożenia

- Ryzyko wzrostu liczby osób wymagających opieki i pielęgnacji związane z procesami demograficznymi.
- Ryzyko wystąpienia kryzysu w funkcjonowaniu systemu zabezpieczenia społecznego (systemu emerytalnego).

- Zwiększający się poziom świadomości społecznej na temat procesu starzenia się, w tym znaczenia zdrowego stylu życia.
- Wykorzystanie możliwości finansowania zewnętrznego, w tym ze środków Unii Europejskiej.
- Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz realizacji usług i promowania dobrych praktyk.

02/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI DEFICYTÓW W FUNKCJONOWANIU RODZIN I SPRAWOWANIU OPIEKI NAD DZIECKIEM

Mocne strony

- Utrzymująca się stała tendencja spadkowa liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej.
- Wysoka jakość diagnostyki problemów pozwalająca na adekwatne reagowanie systemu wsparcia.
- Różnorodność funkcjonujących w Gdyni form wsparcia, w tym wysokospecjalistycznych.
- Sprawnie funkcjonujący system, ponadsektorowych działań na rzecz dziecka i rodziny.
- Osiągnięcie obowiązkowych standardów w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przed wymaganymi ustawowo terminami.
- Stałe wdrażanie innowacyjnych rozwiązań na rzecz wzrostu efektywności pracy z rodziną.
- Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- Szeroki wachlarz działań na rzecz rodzin, realizowany w ramach programu „Gdynia rodzinna”.

Słabe strony

- Niedostateczna oferta dla młodzieży ze specyficznymi potrzebami i dysfunkcjami, w tym funkcjonującej na pograniczu demoralizacji i doświadczających kryzysów psychicznych.
- Niewystarczająca dostępność do oferty wsparcia terapeutycznego obejmującego kompleksowo wszystkich członków rodziny.
- Koncentracja problemów społecznych w niektórych rejonach miasta.

Szanse

- Polityka państwa ukierunkowana na wzmacnianie rodzin.
- Wrażliwość społeczna na problematykę dotyczącą dzieci i rodzin.
- Możliwość wsparcia finansowego inicjatyw na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ze źródeł zewnętrznych.
- Udział biznesu społecznie zaangażowanego w procesie wspierania rodzin.

Zagrożenia

- Zmiany społeczno-cywilizacyjne wpływające na rozpad więzi w rodzinie i pojawianie się nowych problemów społecznych, m.in. dzieci zapracowanych rodziców, eurosieroctwo, uzależnienia behawioralne, w tym fonoholizm.
- Zmieniające się, nieelastyczne lub niespójne przepisy prawne.

03/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI OGRANICZEŃ W UCZESTNICTWIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Mocne strony

- Duża liczba podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnością, w tym funkcjonujące partnerstwa.
- Funkcjonowanie oddolnych gdyńskich inicjatyw społecznych, działających przy wsparciu samorządu.
- Szeroka oferta wysokospecjalistycznego wsparcia osób z niepełnosprawnością.
- Długoletnia tradycja zaangażowania władz lokalnych we wdrażanie systemowych rozwiązań na rzecz osób z niepełnosprawnością.
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych do realizacji inicjatyw dedykowanych problematyce niepełnosprawności.
- Transformacja przestrzeni miejskiej z udziałem osób niepełnosprawnych w ramach procesów partycypacyjnych.

Słabe strony

- Duża liczba barier fizycznych zarówno w publicznej jak i prywatnej przestrzeni, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami.
- Niewystarczający przepływ osób z niepełnosprawnością pomiędzy poziomami aktywizacji zawodowej i społecznej, zgodne z ich zdiagnozowanymi możliwościami.
- Przewaga instytucjonalnych form wsparcia i opieki psychiatrycznej nad jej środowiskowymi odpowiednikami.
- Utrzymywanie się niskiej stopy zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.

Szanse

- Większa obecność tematów związanych z sytuacją osób niepełnosprawnych w mediach i środkach masowego przekazu wpływająca na zmianę postrzegania tej grupy osób w lokalnej społeczności.
- Dostęp do wsparcia finansowego inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością z funduszy zewnętrznych.

Zagrożenia

- Brak systemowej odpowiedzi w sektorze ochrony zdrowia na potrzeby wynikające ze wzrastającej liczby osób z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
- Brak zmian w prawie uelastyczniających podjęcie czynności diagnostycznych wobec osób wykazujących ostre stany psychotyczne i nie wyrażających zgody na jakiegokolwiek kontakt z lekarzem specjalistą.
- Kształtowanie przez ustawy mało elastycznego i nieinnowacyjnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
- Niski poziom wsparcia finansowego, związanego ze świadczeniem opieki nad osobami zależnymi.
- Brak zmiany mechanizmów prawnych, demotywuujących do podejmowania aktywności na rynku pracy przez osoby z orzeczoną niepełnosprawnością.

04/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI BEZDOMNOŚCI I ZAGROŻENIA BEZDOMNOŚCIĄ

Mocne strony

- Dobre rozeznanie sytuacji osób bezdomnych w Gdyni, w tym realizacja cyklicznych badań socjodemograficznych.
- Specjalizacja form wsparcia uwzględniająca różnorodne potrzeby osób bezdomnych na każdym poziomie ich autonomii życiowej.
- Zaawansowany proces deinstytucjonalizacji w obszarze bezdomności.
- Funkcjonująca koalicja złożona z przedstawicieli służb i podmiotów działających w obszarze bezdomności.
- Mocno zakorzeniony system wczesnej interwencji w obszarze potrzeb mieszkaniowych.

Słabe strony

- Niewystarczająca systematyka działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji.
- Zbyt mała skuteczność upowszechniania informacji na temat poszczególnych usług kierowanych do osób doświadczających bezdomności.

- Wdrożony model skracania pobytu w instytucjonalnych formach wsparcia osób bezdomnych a w szczególności rodzin i matek z dziećmi.
- Postępująca integracja systemów wsparcia; pomocy społecznej i gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy w procesie przeciwdziałania bezdomności.

Szanse

- Istniejące elementy w polityce państwa i regionu wzmacniające inicjatywy władz lokalnych na rzecz osób doświadczających bezdomności.
- Dostęp do wsparcia finansowego inicjatyw na rzecz osób doświadczających bezdomności z funduszy zewnętrznych.

Zagrożenia

- Rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne całodobowe usługi opiekuńcze dla osób w wieku senioralnym, chorych i zaburzonych psychicznie doświadczających bezdomności.
- Postępujące starzenie i pogarszanie się stanu zdrowia populacji osób doświadczających bezdomności, skutkujące m.in. koniecznością dostosowania infrastrukturalnego placówek do nowych potrzeb.
- Duża liczba napływowych osób doświadczających bezdomności z gmin innych niż Gdynia, w szczególności w sezonie letnim.
- Stereotypy dotyczące bezdomności, funkcjonujące wśród społeczeństwa i niektórych grup pracowników służb i instytucji.

05/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI ZATRUDNIALNOŚCI I UTRZYMANIA PRACY

Mocne strony

- Niski poziom bezrobocia.
- Dobre rozeznanie sytuacji osób bezrobotnych w Gdyni.
- Możliwość wysokiej indywidualizacji form wsparcia osób bezrobotnych.

Słabe strony

- Niski poziom wykorzystywania przez pracodawców elastycznych form zatrudniania (samotni rodzice, matki, osoby z niepełnosprawnością).
- Ograniczenia wynikające z przepisów prawa dotyczące doboru uczestników programów rynku pracy.
- Niewystarczający poziom rozwoju sektora ekonomii społecznej.

- Duże doświadczenie instytucji rynku pracy w realizacji wsparcia z dofinansowaniem Unii Europejskiej.
- Zasoby finansowe pozwalające na realizację działań na adekwatnym poziomie jakości i ilości w odniesieniu do rozeznaczonych potrzeb.
- Współpraca szerokiej grupy podmiotów w działaniach dotyczących problematyki rynku pracy.
- Realizowane obecnie projekty na rzecz zatrudnienia osób wykluczonych finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szanse

- Duży potencjał sektora MSP.
- Priorytet nadawany przez Unię Europejską kwestiom zatrudnienia - finansowanie kolejnych inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej ze środków zewnętrznych.
- Większy poziom mobilności zawodowej, wynikający z podejmowania pracy zarobkowej za granicą.
- Podwyższanie przez lokalne instytucje rynku pracy standardów świadczonych usług.
- Istniejące instrumenty aktywizacji zawodowej osób wykluczonych społecznie wprowadzone do systemu prawnego.

Zagrożenia

- Poszerzanie się grupy osób bezrobotnych z poważnymi dysfunkcjami osobowościowymi i społecznymi.
- Odwrót od koordynacji wsparcia instytucji rynku pracy z instytucjami pomocy społecznej.
- Mało elastyczne procedury związane z realizacją zadań aktywizacji zawodowej, w tym sposobów dysponowania finansami przeznaczonymi na aktywizację bezrobotnych ze środków unijnych.
- Mechanizmy prawne, które demotywują do podejmowania legalnego zatrudnienia przez osoby z zadłużeniami komorniczymi.

06/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI UZALEŻNIEŃ

Mocne strony

- Bogata oferta wsparcia instytucjonalnego osób z problemem uzależnień i ich rodzin.
- Konsekwentna polityka władz miasta, polegająca na harmonizowaniu działań najważniejszych sektorów zaangażowanych w problematykę uzależnień.
- Wydajny system finansowania inicjatyw z zakresu profilaktyki uzależnień, oparty o stabilne dochody Miasta.
- Funkcjonowanie wielu publicznych i niepublicznych podmiotów działających na rzecz osób z problemem uzależnień.
- Udział organizacji pozarządowych w działaniach dotyczących profilaktyki i minimalizowania skutków uzależnień, w tym funkcjonujące inicjatywy oddolne.
- Wysokie kompetencje podmiotów działających w obszarze interwencji, leczenia i rehabilitacji.

Słabe strony

- Brak pełnej diagnozy ilościowej i jakościowej problemu uzależnień.
- Niewystarczająca skala działań środowiskowych podejmowanych w oparciu o metodę *outreach*, skierowaną do dzieci i młodzieży z obszarów szczególnie zagrożonych uzależnieniami.
- Ograniczona możliwość kontroli przedsiębiorców w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych.
- Niewystarczający poziom koordynacji i ewaluacji programów profilaktyki uzależnień w szkołach.

Szanse

- Rosnąca świadomość społeczna w zakresie szkodliwości uzależnień behawioralnych.
- Wysoka reaktywność i świadomość społeczna w zakresie problemu uzależnień od alkoholu.
- Pogłębiona diagnoza trendów w wyniku dedykowanych badań nakierowanych na rozeznanie efektywności istniejącej oferty wsparcia.
- Możliwość wykorzystania środków zewnętrznych, przeznaczonych na realizację działań skierowanych do osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i współuzależnionych.

Zagrożenia

- Wysokie zróżnicowanie oferty i dynamika rynku środków uzależniających, w tym wzrost liczby dopalaczy i punktów gier hazardowych, oraz łatwy do nich dostęp.
- Utrzymanie się tendencji obniżania wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej.
- Przejmowanie negatywnych wzorców spożywania alkoholu.
- Wysoki poziom przyzwolenia społecznego do picia w środowisku rodzinnym i rówieśniczym.

07/ ANALIZA SWOT W ODNIESIENIU DO PROBLEMATYKI PRZEMOCY W RODZINIE

Mocne strony

- Profesjonalizacja kadr oraz silna koalicja zbudowana wokół obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Profesjonalizacja oferty wsparcia osób uwikłanych w przemoc, w tym rozwinięty system działań interwencyjnych.
- Rozwinięty system działań prewencyjnych, w tym upowszechnianie wiedzy nt. zjawiska przemocy i możliwości uzyskania pomocy.
- Istniejące elementy w polityce lokalnej, wzmacniające inicjatywy na rzecz osób uwikłanych w przemoc.
- Systematyczne badania w obszarze przeciwdziałania przemocy, zapewniające adekwatność działań oraz systematyczna ewaluacja podejmowanych inicjatyw.

Słabe strony

- Niedostateczna oferta długofalowego i interdyscyplinarnego wsparcia na poziomie działań integracyjnych służących stabilizacji sytuacji rodziny.
- Niespójność procedur reagowania kluczowych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Szanse

- Zwiększenie skuteczności działań w obszarze przemocy w rodzinie, poprzez włączanie podmiotów działających w koalicji na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- Prowadzone kampanie społeczne w obszarze problematyki przemocy.
- Systematyczne angażowanie się sektora edukacji w kształtowanie postaw wśród młodzieży, służących profilaktyce problemu przemocy.

Zagrożenia

- Brak systemowych rozwiązań w kwestiach lokalowych, chroniących osoby doznające przemocy.
- Zwiększone ryzyko wypalenia zawodowego wśród pracowników służb, pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.
- Współwystępujące ze zjawiskiem przemocy w rodzinie dysfunkcje społeczne, np. alkoholizm, zaburzenia psychiczne.
- Brak pełnej spójności pomiędzy politykami sektorowymi państwa (społeczną, mieszkaniową, zatrudnieniową).
- Wysoki poziom akceptacji społecznej dla przejawów przemocy w życiu społecznym, w tym w procesie wychowania dziecka.

Priorytety, cele, wskaźniki

PRIORYTET 1

Rozwijanie działań o charakterze ponadsektorowym w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Cele

- 1.1. Zwiększanie dynamiki działań koalicyjnych w obszarze wsparcia społecznego.
- 1.2. Opracowanie i wdrożenie lokalnego mechanizmu uspoźniania planów i polityk lokalnych.
- 1.3. Prowadzenie systematycznej ewaluacji w obszarze realizowanych programów sektorowych.

Efekt

Problemy społeczne w Gdyni rozwiązywane są przy udziale szerokiej, aktywnie działającej koalicji. Działania koalicyjne zorientowane są na wspólnie zdefiniowane cele i wykorzystują mechanizmy uspoźniania planów poszczególnych partnerów. Skuteczność ponadsektorowej działalności w rozwiązywaniu problemów społecznych poprawiana jest poprzez wykorzystanie wniosków płynących z realizacji programów sektorowych i ich systematycznej ewaluacji.

Wskaźniki

- 1.1. Liczba koalicji funkcjonujących w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- 1.2. Liczba programów i raportów ewaluacyjnych w obszarze problemów społecznych realizowanych z udziałem koalicjantów.
- 1.3. Liczba stałych i systematycznych działań podejmowanych ponadsektorowo na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

PRIORYTET 2

Zwiększenie liczby przedsięwzięć badawczych o charakterze populacyjnym w obszarze problematyk społecznych.

Cele

- 2.1.** Zidentyfikowanie kluczowych problemów do badań populacyjnych.
- 2.2.** Zaplanowanie i realizowanie badań i analiz o charakterze populacyjnym w obszarze problematyk społecznych.
- 2.3.** Upowszechnianie wyników badawczych wśród mieszkańców Gdyni.

Efekt

Kluczowe dla mieszkańców Gdyni problematyki społeczne są systematycznie diagnozowane i rozpoznawane w oparciu o reprezentatywne badania realizowane w oparciu o zdefiniowane próby badawcze.

Wskaźniki

- 2.1.** Opracowanie dotyczące kluczowych problemów społecznych w Gdyni ze wskazaniem porządku priorytetów.
- 2.2.** Liczba badań i analiz o charakterze populacyjnym w obszarze problematyki społecznej.
- 2.3.** Liczba inicjatyw upowszechniających wyniki badawcze.

PRIORYTET 3

Poprawa dostępu mieszkańców Gdyni do ofert zaspokajających potrzeby życiowe.

Cele

- 3.1.** Doskonalenie mechanizmu diagnozowania potrzeb mieszkańców oraz zasobów miasta.
- 3.2.** Zwiększenie efektywności dystrybucji zasobów miasta w oparciu o zdiagnozowane potrzeby mieszkańców.
- 3.3.** Opracowanie nowych usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz dostarczanie ofert zaangażowania społeczności miejskiej w rozwiązywanie kluczowych problemów społecznych.

Efekt

W Gdyni funkcjonuje mechanizm systematycznego diagnozowania potrzeb życiowych mieszkańców i zasobów miasta zaspokajających te potrzeby. Zasoby miasta są sprawnie dystrybuowane a dostęp do nich jest maksymalnie ułatwiony.

Wskaźniki

- 3.1.** Liczba inicjatyw ukierunkowanych na diagnozowanie potrzeb mieszkańców oraz zasobów miasta.
- 3.2.** Liczba nowych usług społecznych oraz ofert zaspokajających potrzeby społeczności miejskiej, w tym uwzględniających możliwości samopomocy.
- 3.3.** Liczba nowych rozwiązań ułatwiających dostęp do zidentyfikowanych zasobów miasta oraz poprawiających skuteczność dystrybucji jego zasobów.

PRIORYTET 4

Zwiększenie intensywności oddziaływania pomocy społecznej na terenach rewitalizowanych, w szczególności w obszarze interwencji społecznej.

Cele

- 4.1. Wypracowanie zadań pomocy społecznej zdefiniowanych dla obszaru rewitalizacji.
- 4.2. Wdrożenie wypracowanych zadań pomocy społecznej zdefiniowanych dla obszaru rewitalizacji.
- 4.3. Zaplanowanie monitoringu i ewaluacji zaangażowania pomocy społecznej w rewitalizację.

Efekt

Pomoc społeczna jest aktywnym uczestnikiem działań rewitalizacyjnych i zabezpiecza szybką odpowiedź interwencyjną w odniesieniu do rodzin i społeczności lokalnych na terenach rewitalizowanych. MOPS zabiega również o stopniowe zwiększanie liczby ofert wsparcia o charakterze integracyjnym dla mieszkańców i społeczności, o których mowa. Całość zaangażowania podmiotów pomocy społecznej w rewitalizację jest systematycznie monitorowana i oceniana co do jej skali, jej adekwatności i skuteczności.

Wskaźniki

- 4.1. Liczba zorganizowanych zespołów pracowniczych oraz struktur zarządczych w MOPS Gdynia służących realizacji procesów rewitalizacyjnych w mieście.
- 4.2. Liczba środowisk objętych intensywnym oddziaływaniem pomocy społecznej na terenach rewitalizowanych.
- 4.3. Liczba inicjatyw o charakterze integracyjnym podjętych przez podmioty działające w obszarze pomocy społecznej.

PRIORYTET 5

Zmniejszenie liczby osób przebywających całodobowo w instytucjonalnych formach pomocy.

Cele

- 5.1.** Wzmocnienie systemu pozyskiwania zasobów lokalowych na rzecz osób przebywających całodobowo w instytucjonalnych formach pomocy.
- 5.2.** Zharmonizowanie działań jednostek miasta w obszarze zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gdynian.
- 5.3.** Rozwijanie ofert wsparcia środowiskowego.

Efekt

Wsparcie w formach instytucjonalnych ograniczone jest w Gdyni do niezbędnego minimum. Oferta wsparcia środowiskowego pozwala na funkcjonowanie poza instytucjami nawet w odniesieniu do osób całkowicie zależnych od wsparcia innych. Rozwinięty jest mechanizm monitorowania środowisk, w których istnieje wysokie ryzyko wystąpienia kryzysu w codziennym funkcjonowaniu. Stopień zharmonizowania działań jednostek miejskich oraz szeroka paleta ofert wsparcia środowiskowego powoduje wzrost efektywności wydatkowania środków publicznych.

Wskaźniki

- 5.1.** Liczba pozyskanych lokali na rzecz osób przebywających całodobowo w instytucjonalnych formach pomocy.
- 5.2.** Liczba opracowanych i wdrożonych rozwiązań gwarantujących systematyczne pozyskiwanie zasobów lokalowych na zdefiniowanym minimalnym poziomie.
- 5.3.** Liczba ofert wsparcia środowiskowego, które pozwalają na utrzymanie osób w środowisku bez konieczności kierowania do instytucjonalnych form wsparcia.

PRIORYTET 6

Zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Cele

- 6.1.** Prowadzenie bieżącego monitoringu potrzeb klientów pomocy społecznej.
- 6.2.** Zapewnienie zindywidualizowanej i adekwatnej do potrzeb klientów oferty wsparcia instytucjonalnego.
- 6.3.** Wykorzystanie innowacyjnych metod pracy socjalnej oraz zasobów środowiska lokalnego na rzecz usamodzielniania klientów od świadczeń pomocy społecznej.
- 6.4.** Wdrożenie elementów zarządzania premującego realizację działań zwiększających samodzielność osób korzystających z pomocy społecznej.

Efekt

System instytucjonalnego wsparcia pomocy społecznej jest efektywny i oferuje pomoc adekwatną do stwierdzonych potrzeb klientów, przy jednoczesnym budowaniu zasobów do ich stopniowego usamodzielnienia. Efektywność systemu wzmacniana jest o mechanizm bieżącego monitoringu potrzeb, wykorzystywanie innowacyjnych metod pracy socjalnej oraz wprowadzenie elementów zarządzania premującego.

Wskaźniki

- 6.1.** Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- 6.2.** Liczba osób objętych zindywidualizowanymi planami wsparcia.
- 6.3.** Liczba opracowanych i wdrożonych rozwiązań na rzecz usamodzielniania klientów od świadczeń pomocy społecznej.
- 6.4.** Liczba działań, w których wprowadzono elementy zarządzania premującego.

PRIORYTET 7

Dopełnienie rozwiązań systemowych mających na celu rozwijanie zasobów i redukovanie deficytów w kluczowych obszarach wsparcia społecznego.

Cele

- 7.1.** Zwiększenie liczby ofert wsparcia specjalistycznego dla gdyńskich rodzin, dzieci i młodzieży.
- 7.2.** Zharmonizowanie elementów wsparcia lokalnego osób z niepełnosprawnością.
- 7.3.** Rozwój lokalnego systemu opieki senioralnej / osób zależnych.
- 7.4.** Zwiększenie oddziaływania edukacyjnego i medialnego w obszarze problematyki związanych z przemocą.
- 7.5.** Rozwój lokalnego systemu profilaktyki, terapii uzależnień i reintegracji środowiskowej osób uzależnionych i ich rodzin.
- 7.6.** Usprawnienie przepływu osób oddalonych od rynku pracy pomiędzy sektorem pomocy społecznej i rynku pracy.

Efekt

System wsparcia społecznego gdyńskich rodzin, dzieci i młodzieży jest kompletny i stale uzupełniany o nowe oferty wsparcia (w tym specjalistycznego) adekwatne do diagnozowanych potrzeb. Wsparcie lokalne oferowane osobom z niepełnosprawnością realizowane jest przez miasto w sposób zharmonizowany. Oferty wsparcia różnych jednostek organizacyjnych miasta uzupełniają się i wzmacniają wzajemnie. Powstają innowacyjne rozwiązania dotyczące wspierania osób w podeszłym wieku, osób zależnych oraz ich rodzin. Opieka świadczona przez miasto jest profesjonalna i zaspokaja potrzeby mieszkańców Gdyni umożliwiając im optymalne funkcjonowanie w środowisku zamieszkania przez jak najdłuższy czas. Podstawowa wiedza na temat zjawisk związanych z przemocą jest dostępna i obecna wśród większości mieszkańców Gdyni. Zapewniona jest ciągłość oferty wsparcia na każdym etapie wychodzenia z uzależnienia osób oraz ich rodzin. Istnieją uzgodnione zasady współpracy i kontynuacji oddziaływania instytucji pomocy społecznej i rynku pracy, co ułatwia przepływy osób wymagających wsparcia w zatrudnieniu pomiędzy tymi instytucjami/ sektorami.

Wskaźniki

- 7.1.** Liczba nowych lub udoskonalonych ofert wsparcia specjalistycznego kierowanych do gdyńskich rodzin, dzieci i młodzieży.
- 7.2.** Plan harmonizacji działalności jednostek organizacyjnych miasta zaangażowanych w obszar wsparcia osób z niepełnosprawnością.
- 7.3.** Liczba innowacyjnych lub udoskonalonych usług, metod, narzędzi związanych z opieką i wsparciem, kierowanych do gdynian w podeszłym wieku, osób zależnych i ich rodzin.
- 7.4.** Liczba przedsięwzięć edukacyjnych i medialnych zrealizowanych w obszarze problemów związanych z przemocą.
- 7.5.** Liczba nowych rozwiązań wzmacniających oddziaływanie profilaktyczne i zapewniających ciągłość wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 7.6.** Liczba nowych rozwiązań zapewniających kontynuację oddziaływania instytucji pomocy społecznej i rynku pracy w odniesieniu do osób wymagających wsparcia w zatrudnieniu.

04

Wdrożenie Strategii, jej monitoring i ewaluacja

Realizacja Strategii będzie wiązała się z wdrażaniem następujących programów sektorowych:

- 01/** *Gdyński Program Senioralny na lata 2015–2020.*
- 02/** *Gdyński Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2017–2019.*
- 03/** *Program Wsparcia Osób Bezdomnych na lata 2016–2020.*
- 04/** *Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2014–2020.*
- 05/** *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdyni na lata 2016–2020.*
- 06/** *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w Gdyni na lata 2016–2020.*

-
- 07/** *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020.*
- 08/** *Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2021.*
-

Programy sektorowe są planami wykonawczymi Strategii, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji. W związku z powyższym, monitorowanie realizacji szczegółowych działań służących osiągnięciu celów Strategii odbywać się będzie na poziomie programów sektorowych i zgodnie z zasadami opracowanymi dla poszczególnych programów. Monitoring realizacji poszczególnych celów prowadzony będzie także w oparciu o katalog wskaźników określonych w Strategii. Przy wyborze wskaźników Strategii przyjęto zasadę ograniczonej ich liczby, przyjmując zasadę adekwatności i uwzględniając również ograniczenia związane z dostępnością i możliwością pozyskiwania danych.

Co trzy lata planuje się sporządzenie szczegółowego raportu z prowadzonego monitoringu. Za prowadzenie monitoringu odpowiedzialny jest MOPS. Wszelkie podmioty, do których odnoszą się zapisy Strategii, zobowiązane są do przedkładania niezbędnych informacji jednostce koordynującej. Zadania w zakresie monitorowania Strategii mogą być zlecane podmiotom zewnętrznym zgodnie z prawem zamówień publicznych.

Planuje się przeprowadzenie dwóch ewaluacji *mid-term* (w roku 2021 oraz 2025) oraz ewaluację *ex-post* w roku 2030. Ich wyniki posłużą do nowelizacji/opracowania dokumentu na kolejne lata. Zadania związane z ewaluacją Strategii zostaną zlecone niezależnemu podmiotowi zapewniającemu odpowiedni poziom profesjonalizmu ewaluacji.

Metodyka pracy nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz proces konsultacji społecznych

Odpowiedzialność za utworzenie projektu Strategii przekazano Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Decyzja taka podyktowana była tematyką Strategii jak również zapisami Ustawy o pomocy społecznej wskazującymi ośrodek pomocy społecznej jako instytucję odpowiedzialną za jej wdrożenie. Nad dokumentem pracował zespół posiadający niezbędną wiedzę oraz doświadczenie zarówno w zakresie działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, jak i w tworzeniu planów o charakterze programowym i strategicznym.

W czasie powstawania dokumentu konsultowano szczegółowe zapisy Strategii z osobami zaangażowanymi w działania społeczne jak również z osobami, które od strony teoretycznej mogły podnieść jakość zawieranych w niej treści. Konsultacje społeczne przeprowadzono w maju 2017 roku, w oparciu o Zarządzenie Nr 6083/17/VII/R Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 25.04.2017 r.

REDAKCJA: Członkowie Zespołu redakcyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni

PROJEKT GRAFICZNY, ILUSTRACJE, SKŁAD: Joanna Kurowska

DRUK I OPRAWA: Druk Studio

WYDAWCA: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni

ul. Grabowo 2, 81-265 Gdynia, tel. 58 782 01 20, 58 625 93 37, fax. 58 625 93 70, www.mopsgdynia.pl

Wydanie pierwsze

Gdynia 2017

